

Małgorzata Jagodzińska
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku

RECENZJA KSIĄŻKI
PT. „TOŻSAMOŚĆ SPOŁECZNO-KULTUROWA
STUDENTÓW MIASTA PŁOCKA”
AUTORSTWA DR KINGI PRZYBYSZEWSKIEJ

Z dużym uznaniem trzeba odnotować niezwykle trafny pomysł zaprezentowania zagadnienia polskiej tożsamości społeczno-kulturowej w kontekście wejścia Polski do Unii Europejskiej. Problematyka poruszana w opracowaniu jest niezwykle interesująca i aktualna.

W publikacji Autorka podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie: czy tożsamość społeczno-kulturowa studentów, jej treść i natężenie mają wpływ na postawy młodych ludzi wobec UE.

W części teoretycznej scharakteryzowano zagadnienie dotyczące rozumienia tożsamości społeczno-kulturowej ze szczególnym uwzględnieniem pogłębionej definicji tożsamości jednostki i tożsamości zbiorowej. Dużo miejsca poświęcono pojęciu postawy, które omówiono w ujęciu tradycji behawiorystycznej, koncepcji socjologicznej i teorii poznawczej stosowanej w psychologii. Uzupełnieniem informacji dotyczących ww. zagadnienia jest charakterystyka wymiarów postawy, którą Autorka opracowała na podstawie pogłębionej literatury publikacji przedmiotowych Nowaka S., Mądrzyckiego T., Miki S., Prężyny W.

Zasadniczą część pracy stanowi materiał empiryczny zgromadzony, opracowany i zaprezentowany zgodnie z przyjętą metodologią.

Publikacja opracowana przez Kingę Przybyszewską w bardzo szczegółowy sposób wskazuje zależności między tożsamością lokalną a postawą wobec UE. Na podstawie danych uzyskanych w wyniku przeprowadzonych badań Autorka wnosi, iż osoby o silnej tożsamości lokalnej wykazują wyłącznie pozytywną lub zdecydowanie pozytywną postawę wobec Unii. Odsetek pozytywnie nastawionych wobec UE maleje wraz ze zmniejszaniem się nasilenia tożsamości lokalnej. Odwrotne zależności zaobserwowano w przypadku tożsamości religijnej. Osoby o silnej tożsamości religijnej wykazują mniej pozytywną postawę wobec UE. Autorka konstatuje, że świadomość elementów polskiej tożsamości społeczno-kulturowej u badanych studentów jest kształtowana poprzez działania edukacyjne i socjalizacyjne. Jako elementy polskiej tożsamości badani najczęściej wymieniali zwyczaje i zachowania związane z Bożym Narodzeniem, Wielkanocą, Dniem Wszystkich Świętych, założeniem rodziny, narodzinami w niej dziecka i śmiercią jej członka.

Analiza i interpretacja zgromadzonego materiału empirycznego została zaprezentowana w dziewięciu oddzielnych rozdziałach

Rozdział IV dotyczy samookreślenia tożsamości społeczno-kulturowej oraz cech mieszkańców regionu i kraju. Zaprezentowane wyniki zostały opisane poprzez pryzmat tożsamości środowiskowej, samookreślenia obywatelskości oraz przynależności do społeczności religijnej. Respondenci w dokonywanej samoocenie mieszkańców re-

---

gionui kraju wskazywali, iż w obrazie Mazowszanina, w ich opinii, wyraźnie dominują cechy pozytywne: życzliwość, poczucie humoru, uprzejmość. Najważniejsze cechy Polaków, również w opinii respondentów, to: gościnność, pracowitość, patriotyzm, poczucie dumy, przekonanie o wyjątkowości. W rozdziale omówiono też determinanty samo-określenia tożsamości.

W rozdziale V zatytułowanym „Świadomość elementów tożsamości społeczno-kulturowej”

Autorka opisuje zróżnicowanie elementów każdej tożsamości społeczno-kulturowej. Zostały one pogrupowane według dziedzin, do których się odnoszą, m.in.: preferowane wartości, znajomość i znaczenie symboli narodowych i religijnych, znajomość znaczących miejsc i przedmiotów, znajomość znaczących wydarzeń i osób, znajomość legend, opowiadań i zwyczajów, znajomość twórców kultury i zespołów artystycznych.

Kolejny rozdział VI zawiera analizę uczestnictwa studentów w instytucjonalnych przejawach tożsamości społeczno-kulturowej. Dokonano w nim analizy uczestnictwa w imprezach kulturalnych, w organizacjach i stowarzyszeniach, w działalności społecznej (gotowość studentów).

Rozdział VII dotyczy religijnego wymiaru tożsamości społeczno-kulturowej. Poruszono takie problemy jak: autodeklaracja religijna badanych, intensywność praktyk religijnych oraz więź ze wspólnotą religijną.

W rozdziale VIII zaprezentowano poznawcze komponenty postawy studentów wobec Unii Europejskiej. W ww. przedmiocie poznania opisano wiedzę respondentów na temat UE, oczekiwane korzyści z przynależności Polski do UE.

Emocjonalno-oceniające komponenty postawy studentów wobec UE opisano w *rozdziale IX*. Szczególną uwagę zwrócono na zaufanie do mediatorów przyłączenia Polski do UE i do informacji na temat UE. Zaprezentowano również wyobrażenia respondentów na temat wyobrażonych cech obywatela UE, obawy i lęki.

Rozdział X dotyczy wolitywnych komponentów postawy studentów wobec UE. W tej kwestii przebadano respondentów pod kątem decyzyjnego nastawienia wobec UE oraz pod kątem pracy w UE.

W prezentowanej publikacji scharakteryzowano również stosunek do innych i otwartość na jednoczenie krajów Europy (*rozdział XI*) oraz tożsamość społeczno-kulturową w kontekście postaw wobec UE (*rozdział XII*).

Ostatni rozdział jest bardzo interesujący. Zawiera bardzo szczegółową analizę podjętego zagadnienia. Na podstawie danych uzyskanych w wyniku prowadzonego sondażu diagnostycznego można było określić skalę samodeklaratywnej tożsamości obywatelskiej, środowiskowej i religijnej.

Na koniec opracowania Autorka dokonała wieloczynnikowej (całościowej) analizy tożsamości społeczno-kulturowej pod kątem postaw wobec UE.

Całość proponowanej publikacji przedstawia się interesująco i będzie wartościową pozycją wydawniczą. Opiniowana książka, zarówno w odniesieniu do procesu kształcenia w zakresie nauk społecznych, jak i w obszarze wiedzy pedeutologicznej jest bardzo wartościowa merytorycznie i ze względu na szczególne walory praktyczne potrzebna i pożyteczna społecznie. Powinna ona zainteresować nie tylko badaczy, ale także nauczycieli i studentów różnych specjalności, nie tylko kierunków pedagogicznych.